

[19. 5.]

ONTWERP VAN WET *betrekkelijk het regt van successie en van overgang bij overlijden in de regte linie.*

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is ter vervanging van eenige op de registratie geheven regten eene belasting in te voeren op de successie en den overgang bij overlijden in de regte linie;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De wet van den 13den Mei 1859 (*Staatsblad* n°. 36), gelijk zij gewijzigd en aangevuld is bij de wet van den 28sten Mei 1869 (*Staatsblad* n°. 95), wordt gewijzigd als in de volgende artikelen wordt aangewezen.

Art. 2.

Art. 12 wordt ingetrokken.

Art. 3.

De woorden » en 12", voorkomende in het eerste lid van art. 15, vervallen.

Art. 4.

Art. 29 wordt gelezen als volgt:

Geen eed wordt afgelegd:

a. voor boedels, waarvan het actief, volgens de specifieke aangifte, geen vijf honderd gulden te boven gaat;

b. door den Staat;

Wanneer andere personen mede-erven, wordt de eed door deze alleen afgelegd.

Art. 5.

Art. 41 wordt gelezen:

Het regt van successie wordt bepaald als volgt:

Wanneer wordt geërd of verkregen:

1°. door bloedverwanten in de regte nederdalende linie van bloedverwanten in de regte opgaande linie, of door den eenen echtgenoot van den anderen, indien kind of kinderen uit hun huwelijk verwekt of afstammelingen van deze aanwezig zijn, *één ten honderd*;

2°. door bloedverwanten in de regte opgaande linie van bloedverwanten in de regte nederdalende linie, *drie ten honderd*;

3°. door den eenen echtgenoot van den anderen, indien geen kind of kinderen uit hun huwelijk verwekt of geene afstammelingen daarvan aanwezig zijn, *vier ten honderd*;

4°. door broeders en zusters van broeders en zusters, *vier ten honderd*;

5°. door neef en nicht, naneef en nanicht van oom of moei, oudoom of oudmoei, en omgekeerd door oom of moei, oudoom of oudmoei van neef of nicht, naneef of nanicht, *zes ten honderd*.

Op hetgeen in de gevallen vermeld onder n°. 4 en n°. 5 meer wordt verkregen, dan het aandeel bij versterf zou hebben beloopt, mitsgaders in alle andere niet voorziene gevallen, *tien ten honderd*.

Art. 6.

Art. 42 wordt gelezen:

Het regt van overgang, onder n°. 1 van art. 1 vermeld, wordt bepaald op *een vierde ten honderd* in de regte linie en tusschen echtgenooten, kind of kinderen uit hun huwelijk verwekt of afstammelingen daarvan nalatende; in alle andere gevallen op *één ten honderd* boven en behalve het regt van successie.

Art. 7.

De bepalingen der nummers 2 en 3 van art. 56 worden ingetrokken.

Het bedrag van f 300, gemeld in n°. 4 van dat artikel, wordt gebragt op f 500.

De nummers 4, 5 en 6 van dat artikel worden 2, 3 en 4. In het laatste lid wordt » n°. 5" vervangen door » n°. 3" en » n°. 6" door » n°. 4."

Art. 8.

De bepalingen der nummers 2 en 3 van art. 57 worden ingetrokken.

Art. 9.

Deze wet treedt in werking den 187. Op nalatenschappen echter, welke vóór dat tijdstip zijn opengevallen, blijven de artikelen der wet van den 13den Mei 1859 (*Staatsblad* n°. 36), gelijk deze gewijzigd en aangevuld is bij de wet van den 28sten Mei 1869 (*Staatsblad* n°. 95), in hun geheel van toepassing.

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Financien,

[19. 6.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

§ 1. Het in deze Memorie toegelicht ontwerp strekt hoofdzakelijk om voor de verliezen, welke de schatkist lijden zal door de voorgestelde wijziging in het tarief der registratiebelasting, een equivalent te scheppen in eene belasting op de successie en den overgang bij overlijden in de regte linie.

Over het beginsel dezer belasting is steeds zeer verschillend gedacht. Zij heeft, gelijk trouwens schier elke andere belasting, heftige bestrijders gevonden naast warme voorstanders.

De ondergeteekende meent, dat het regt van den Staat om dergelijke belasting te vorderen onbetwistbaar is en dat dit regt vooral bezwaarlijk kan worden bestreden door hen, die in het algemeen het beginsel van eene belasting op de successie goedkeuren.

Stellig ook moeten de voorstanders eener belasting op het inkomen erkennen, dat eene heffing op het vermogen bij versterf, ook bij erfopvolging in de regte linie, aannemelijk is, en dat te meer, waar, gelijk in Nederland, geen Rijksinkomstenbelasting bestaat, noch ook de waarschijnlijkheid, dat deze spoedig komen zal.

Tegenover eene patentbelasting, waarvoor een geheel herzien wetsontwerp weldra de Kamer bereikt, uitgaande van het beginsel, dat jaarlijks een zeker percent van de

vermoedelijke handelswinst als belasting wordt geheven, schijnt het ook billijk, dat althans eenmaal worde betaald van een inkomen, dat, in den regel niet door handel of nijverheid verkregen, meestal uit rente van vaste goederen of roerende zaken (effecten, enz.) bestaat.

Op dezen grond en ook in verband met de bestaande successiewet, wordt voorgesteld, dat behalve de belasting op de *successie*, voor roerende zaken, die bestaan in effecten, aandeelen, enz., bovendien een regt van *overgang* worde betaald ad $\frac{1}{4}$ pct. der waarde.

De belasting op de successie in de nederdalende regte linie is bij dit ontwerp bepaald op 1 pct. over het zuiver saldo des boedels, en die op de successie in de opgaande regte linie op 3 pct. over dat saldo.

De voordeelen, welke aan eene belasting op de successie in de zij-linie en tusschen niet verwante personen eigen zijn, gaan, bij dergelijke belasting in de regte linie, mits zij gevorderd worde tot een laag bedrag, geenszins verloren.

Eene matige successiebelasting treft slechts hem, die betalen kan en naar mate hij betalen kan. Zij treft hem op het tijdstip, waarop hij zijn vermogen vergroot ziet. Zij vordert een gemakkelijk te berekenen bedrag. Zij geeft geene aanleiding tot talrijke aanrakingen tusschen de ambtenaren van den fiscus en de belastingsschuldigen. Zij laat de gelegenheid open tot het verleenen eener billijke vrijstelling bij de wet. Zij kan beschouwd worden als remuneratie der bescherming, die de Staat door de vaststelling en de handhaving van het erfregt verleent.

Tegenover al de bezwaren, die voorzeker ook tegen deze belasting kunnen worden ingebracht, mag men gerustelijk de voordeelen stellen, die ieder eigenaar van enig roerend of onroerend kapitaal elk oogenblik zal genieten, indien een aantal handelingen, die hij willens of gedwongen telkens moet verrigten tot behoud, verbetering of vermeerdering van zijn bezit, zullen vrij zijn van de zware lasten welke eene registratiewet, gelijk die tot nu toe bestond, hem daarbij oplegt.

De successie-belasting in de regte lijn bestaat thans in België, in Frankrijk, in Italië en gedeeltelijk in Engeland. Doch in deze landen is zij op zeer onderscheiden voet geregeld, zoo zelfs dat zij in enkele dier landen veeleer is eene belasting op den overgang bij versterf van bepaalde goederen (roerende en onroerende, of ook wel onroerende alleen), dan eene op het vermogen in den echten zin, namelijk op het zuiver saldo der nalatenschap (*bona non intelliguntur nisi deducto aere alieno*). Een vrij uitvoerig overzicht dier wetgevingen vindt men in het akademisch proefschrift van mr. G. A. NAHUY, getiteld: » *De belas-*

ting op de erfopvolging uit een staathuishoudkundig oogpunt beschouwd, Utrecht, 1869.

§ 2. De berekening der vermoedelijke opbrengst van de belasting in de regte linie in Nederland kan, om ligt te bevroeden redenen, niet dan bij benadering geschieden.

Het nationale vermogen van het Nederlandsche volk is onbekend en ook niet voor volledige schatting vatbaar. (1)

Men kan dus, door een zeker aantal jaren aan te nemen, binnen hetwelk dat vermogen gemiddeld vererft, en voorts een zeker percent daarvan alsdan te berekenen, niet geraken tot de vermoedelijke jaarlijksche opbrengst der belasting, zonder dat aan die berekening de fout zou kleven, dat zij op eene grootendeels willekeurige schatting steunt. Men kan *zoo* weinig uit het bedrag van het nationaal vermogen eene conclusie trekken tot de opbrengst der successiebelasting, dat veeleer de beste statistici, juist omgekeerd, in de opbrengst der successiebelasting het eenig gegeven zien tot behoorlijke berekening van dat vermogen. (2)

De beste methode (ook door mr. NAHUY in zijn bovengemeld proefschrift aangenomen) is de verhouding te berekenen, welke in de landen, waar de belasting in de zij-zoowel als in de regte linie bestaat, tusschen de opbrengst der belasting in de eene en in de andere linie gevonden wordt. Frankrijk en Italië bieden voor dergelijke berekening de beste grondslagen, daar de graduering der percenten in de onderscheidene graden van verwantschap nagenoeg overeenkomt met die, welke de Nederlandsche wet van 13 Mei 1859 en dit ontwerp hebben aangenomen. (3)

a. Frankrijk. Het onderscheid, dat de Fransche wetgever de successie tusschen niet verwante personen met 9 pct. en alzoo niet zoo zwaar belast heeft als de Nederlandsche, wordt weder opgewogen door de omstandigheid, dat de meer nabij zijnde graden in Frankrijk iets hooger belast zijn dan ten onzent.

In Frankrijk is de opbrengst geweest:

En ligne directe:

1850	11 799 634 fr.
1857	16 869 473 »
1858	19 362 068 »
1864	22 806 873 »
1869	27 536 936 »

Voorts:	1850.	1857.	1858.	1864.	1869.
entre époux	8 002 537	7 144 766	8 415 007	9 908 468	11 854 064
en ligne collatérale.	20 823 536	30 065 847	34 225 435	38 340 089	47 000 860
entre personnes non parentes	5 198 036	7 535 292	8 622 729	9 971 064	12 776 117
Totaal	34 024 109	44 745 905	51 263 171	58 219 621	71 632 041

De verhouding is alzoo:

1850	34 024 109 : 11 799 634 of 100 : 34,7
1857	44 745 905 : 16 869 473 of 100 : 37,7
1858	51 263 171 : 19 362 068 of 100 : 37,7
1864	58 219 621 : 22 806 873 of 100 : 39,1
1869	71 632 041 : 27 536 936 of 100 : 38,4

De gemiddelde verhouding in Frankrijk tusschen de opbrengsten der gemelde hoofdtribuncken der belasting is dus 100 : 37,5.

b. Italië. De regte linie is in dat Rijk belast met 1,2 pct.; het ontwerp daarentegen stelt een regt van 1 pct. voor. De opbrengst der belasting in die linie moet dus, wat Italië betreft, om tot basis van vergelijking te kunnen dienen, worden verminderd in de verhouding van 1,2 pct. tot 1 pct.

Alzoo bekomt men:

1872	1,2 pct. : 1 pct. = 6 360 105 : 5 300 087
----------------	---

(1) Men vergelijkte onder anderen: Ons nationaal vermogen door A. P. in het Staatkundig en Staathuishoudkundig Jaarboekje voor 1875, bladz. 103. Volgens dezen schrijver zou het nationaal vermogen welligt kunnen gesteld worden op zeven milliarden.

(2) Verg. M. BLOCK, Statistique de la France, I, p. 434.

(3) Het Fransche tarief bedraagt:

1 pct. in de regte linie.
 3 pct. tusschen echtgenooten.
 6½ pct. tusschen zusters, broeders, ooms, tantes, neven en nichten.
 7 pct. tusschen oudooms, enz.
 8 pct. tusschen verdere bloedverwanten tot en met den 12den graad.
 9 pct. voor andere personen.
 Het Italiaansche tarief bedraagt:
 1,2 pct. in de regte linie.
 3 pct. tusschen echtgenooten.
 5 pct. voor instellingen van weldadigheid.
 5 pct. tusschen broeders en zusters.
 6 pct. tusschen ooms en neven, oudooms en achterneven.
 8 pct. tusschen volle neven of kinderen van broeders en zusters.
 9 pct. tusschen andere verwanten tot en met den 10den graad.
 10 pct. tusschen verwanten verder dan de 10de graad, tusschen aangehuwden, tusschen niet verwanten of voor andere instellingen dan van weldadigheid.

Regt van successie en van overgang bij overlijden in de regte linie.

1873 . . .	1,2 pct. : 1 pct. =	6 010 710 : 5 008 925
1874 . . .	1,2 pct. : 1 pct. =	7 236 162 : 6 030 135
1875 . . .	1,2 pct. : 1 pct. =	8 473 687 : 7 061 405
1876 . . .	1,2 pct. : 1 pct. =	8 177 044 : 6 814 203

De verhouding is dus:

	Buiten regte linie.	Regte linie.	
1872	17 665 728	5 300 387	= 100 : 30
1873	16 139 055	5 008 925	= 100 : 31
1874	16 623 749	6 030 135	= 100 : 36,3
1875	18 616 452	7 061 405	= 100 : 37,9
1876	16 706 529	6 814 203	= 100 : 40,8

De gemiddelde verhouding in Italië is dus 100 : 35,2

In Nederland heeft de successie-belasting opgebracht:

1870	f 3 607 522
1871	3 497 614
1872	4 354 100
1873	3 471 126
1874	5 576 697
1875	5 157 818

Totaal in hoofdsom f 25 664 877

Gemiddeld f 4 277 479

Men kan dus om de vermoedelijke opbrengst der belasting op de successie in de regte linie in Nederland te berekenen, de volgende evenredigheden opstellen:

1°. Belasting Frankrijk buiten de regte linie : In Nederland buiten de regte linie = Frankrijk regte linie : Nederland regte linie

$$100 : 4\,277\,479 = 37,5 : x$$

$x = f\ 1\,604\,054$ in hoofdsom of met 38 opcenten f 2 213 594.

2°. Belasting Italië buiten de regte linie : In Nederland buiten de regte linie = Italië regte linie : Nederland regte linie

$$100 : 4\,277\,479 = 35,2 : x$$

$x = f\ 1\,505\,672$ in hoofdsom of met 38 opcenten f 2 077 827.

Men kan derhalve als jaarlijksche opbrengst der belasting in Nederland aannemen het gemiddelde dezer beide uitkomsten, te weten: f 2 145 710.

Deze opbrengst kan nog iets meer bedragen, omdat het regt op de successie in de opgaande linie niet, gelijk in de berekening werd aangenomen, op 1 pct., maar op 3 pct. is gesteld.

Het regt op den overgang bij versterf ad 1 pct. op effecten, enz., bragt in Nederland, waar het tot dusver niet bij overgang in de regte linie geheven wordt, op:

in 1870	f 250 601
> 1871	249 205
> 1872	283 644
> 1873	206 955
> 1874	378 455
> 1875	367 010
<hr/>	
totaal in hoofdsom f	1 735 870
<hr/>	
gemiddeld f	289 311
<hr/>	

Ten einde te berekenen hoe veel dat regt ad 1/4 pct. in de regte linie waarschijnlijk zal opbrengen, neme men tot grondslag de verhouding tusschen de kapitalen, welke in Frankrijk in de regte linie en tusschen andere personen

bij versterf gemiddeld jaarlijks overgaan. Uit de bovengemelde opgaven omtrent Frankrijks belasting blijkt, dat het in de jaren 1857 en 1858 die verhouding het naast bij de gemiddelde verhouding kwam van 100 : 37,5. In dat laatste jaar dan was het kapitaal, verervende:

en époux (fr. 8 415 007 [ad 3 %]) =	280 500 200 fr.
en ligne collatérale (fr. 34 225 435 ad gemiddeld 6 %)	= 570 422 200 »
entre personnes non parentes (fr. 8 622 729 ad 9 %)	= 95 808 100 »
<hr/>	
Totaal.	946 730 500 fr.

In de regte linie daarentegen ging in 1858 bij versterf een kapitaal van fr. 1 936 206 800 (waarvan 1 % = 19 362 068 fr.).

De verhouding der overgaande kapitalen was dus ongeveer 1 : 2.

In Nederland ging bij versterf, buiten de regte linie, jaarlijks over een kapitaal van f 28 931 000 in effecten en ander papier, bedoeld in art. 1, § 1, der wet van 13 Mei 1859. Men kan dus aannemen, dat in de regte linie eene dubbele waarde van dien aard jaarlijks overgaat, alzoo f 57 862 200, waarover geheven zal worden 1/4 % of f 144 655 in hoofdsom, of met de opcenten f 199 623.

De opbrengst, welke dit ontwerp, zoo het tot wet wordt verheven, naar deze berekeningen vermoedelijk aan de schatkist jaarlijks verzekert, is dus:

1°. successiebelasting	f 2 145 710
2°. overgangsbelasting	199 623
<hr/>	
Totaal.	f 2 345 333

§ 3. Ontwerp.

Art. 1. De regte linie is in Nederland van het regt van successie en overgang bij overlijden vrijgesteld ten gevolge van eenige uitzonderingen, welke ten behoeve dier linie in de wet van 13 Mei 1859 (*Staatsblad* n°. 36), op de algemeene regelen dier wet gemaakt zijn. De voorschriften dier wet omtrent de aangifte, de berekening van het zuiver saldo en de waarborgen tegen ontduiking komen overigens overeen met hetgeen door eene goede regeling der successiebelasting in het algemeen geëischt wordt.

Zij kunnen dus zonder verandering worden toegepast op nalatenschappen, welke in de regte linie vererven. En het is alzoo tot het invoeren der beoogde belasting voldoende, zoo de ten voordeele der regte linie bestaande vrijstellingen worden opgeheven en voorts de quotiteit der belasting wordt vastgesteld. Alleen is het wenschelijk voorgekomen de vrijstelling van belasting voor boedels, wier zuiver saldo slechts gering is, eenigszins uit te breiden.

Art. 2. De aangifte van boedels van ingezetenen des Rijks, geheel geërfd wordende in de regte linie of door een echtgenoot, die in het bij bedoeld art. 12 aangewezen geval verkeert, zal dus moeten plaats hebben volgens den algemeenen regel van art. 11 der wet van 1859.

Art. 4. De vrijstelling voor kleine boedels is bij dit ontwerp uitgebreid tot boedels wier zuiver saldo geen f 500 te boven gaat.

Art. 5. Het strookt met het beginsel der bestaande wet, dat de opgaande regte linie zwaarder belast wordt dan de nederdalende. Hoe onverwachter de verkrijging is, des te meer kan zonder bezwaar geheven worden.

Voor ouders en grootouders valt gewoonlijk niet op de erfenis hunner kinderen en kindskinderen te rekenen.

In verband met het tarief voor andere graden, is het aanbevelenswaard de opgaande lijn 3% en de nederdalende met 1% te belasten. Dan zal niet meer het thans bestaande gebruik worden aangemoedigd, dat kinderen, ten einde hunne broeders en zusters geene successiebelasting te doen betalen, hunne ouders tot universele erf-

genamen instellen. Bij de thans voorgestelde regeling zal even veel betaald worden op de twee overgangen van het kind op de ouders en van de ouders weder op de kinderen, als op den regtstreekschen overgang tusschen broeders of zusters onderling.

Art. 6. Evenals bij het regt op de successie, verdient eene graduatie bij het regt van overgang van het geldswaardig papier, in art. 1, n°. 1 der wet van 1859 aangewezen, goedkeuring.

De verhouding is gesteld op 1:1/4, omdat deze ook in het successieregt is aangenomen. Het regt van overgang zou bovendien, zoo het voor de regte linie niet lager werd gesteld dan voor de andere linie, op de boedels, wier actief bijna geheel of grootendeels uit zoodanig papier bestaat, een te zwaren druk uitoefenen. Het zou tot ontduiking aansporen, juist dáár, waar deze door schenking tijdens het leven het gemakkelijkst kan worden gepleegd. Slechts

dan heeft de belasting van de ontduiking, welke met roerende goederen in het algemeen, maar vooral met geldswaardig papier gemakkelijk kan worden gepleegd, weinig te vreezen, als zij tot een gering evenredig bedrag beperkt blijft.

Art. 9. Ten einde de vraag af te snijden, of de bij dit ontwerp gewijzigde of ingetrokken bepalingen der wet van 13 Mei 1859 niettemin ongewijzigd van toepassing zijn op de nalatenschappen, welke openvallen vóór de in werkingtreding der nieuwe wet, is die vraag bij dit artikel overeenkomstig de beginselen van transitoir regt in bevestigenden zin beantwoord.

De Minister van Financien,

H. J. v. D. HEIM.